

Torah from Around the World

Dus eet je brood met vreugde, drink met een vrolijk hart je wijn.

God ziet alles wat je doet allang met welbehagen aan.

Kohelet 9:7

Sjabbat 15 oktober 2022/ 20 Tisjrie 5783, Chol haMoëd Soekot, Devariem /Deuteronomium

8:1 - 9:5

Tanach blz. 367 - 369

2de Sefer: Devariem 16:13 - 17

Tanach blz. 385

Haftara: I Melachiem/I Koningen 8:22 - 43

Tanach blz. 689 - 691

Vertaler: Paula Reisner

Commentaar: **David Zev Moster** is docent Bijbelwetenschap aan het Jewish Theological Seminary te New York.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.itsa.edu/torah/what-exactly-is-a-sukkah/>

Wat is een soeka eigenlijk?

Heeft u zich ooit afgevraagd wat een soeka eigenlijk is? Niet hoe je er een moet bouwen of wat hem koosjer maakt, maar waarom we er überhaupt eentje hebben? Wat is de bedoeling ervan? Was de soeka een deel van het dagelijks leven in het oude Israël? Speelde het een rol buiten de *Chag*, die zijn naam draagt?

In de Tora worden geen van deze vragen rechtstreeks behandeld. Om het raadsel van de soeka op te lossen, moeten we ons eerst wenden tot het boek Jesjaja, waarin de soeka in twee passages terloops genoemd wordt. In 1:8 lezen we:

וְנוֹתְרָה בְּתִצִּיּוֹן כְּסֹכָה בְּכַרְם כְּמְלוּיָהּ בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה:

De dochter van Tzion is achter gelaten als een soeka in een wijngaard, als een hut in een komkommerveld, als een belegerde stad.

De analogie onthult twee details: (1) de soeka stond in agrarisch gebied en (2) het was een kwetsbaar, waarschijnlijk tijdelijk bouwsel.

De tweede passage is Jesjaja 4:6:

וְסֹכָה תִּהְיֶה לְצִל־יְיֹמָם מִחֹרֵב וּלְמַחְסָה וּלְמִסְתוֹר מִזֶּרֶם וּמִמְקָר:

[Gods bescherming] zal zijn als een soeka voor schaduw overdag tegen hitte, en tot toevluchtsoord en schuilplaats tegen storm en regen.

Het doel van de soeka was om mensen te beschermen tegen de natuurelementen. Daarom bouwde Jona een soeka buiten de stad Nineveh. (Jona 4:5)

De zon was heet en er was in de velden geen schaduw te vinden. De soeka was zijn enige schuilplaats en zonder dat wilde hij sterven. (Jona 4:8)

Een soeka in een wijngaard aan de voet van de berg Tabor, ca. 1920-1933 (Matson Collectie)

Alhoewel de boeken van Jesjaja en Jona ons veel vertellen over de soeka, weten we nog steeds niet waarom de soeka verbonden is met Soekot. Hiervoor wenden we ons tot een ander type bron, de volkenkundige beschrijvingen. Gedurende de 19e eeuw en de vroege 20e eeuw beschreven een aantal reizigers de gebruiken van de Arabische boeren in het land Israël, toen bekend als Palestina. Deze reisverslagen zijn belangrijk voor bijbelgeleerden omdat ze landbouwpraktijken beschrijven die erg lijken op die welke we vinden in de Tenach en archeologie. Bijvoorbeeld, in 1838 beschreven Edward Robinson en Eli Smith de druivenoogst buiten Hebron:

"De wijnoogst is een seizoen van hilariteit en vreugde voor iedereen; de stad is dan verlaten en de mensen wonen tussen de wijngaarden in hutten en tenten. De opbrengst van deze wijngaarden wordt in heel Palestina gevierd."

(Biblical Researches in Palestine [Boston: 1856] 2:81)

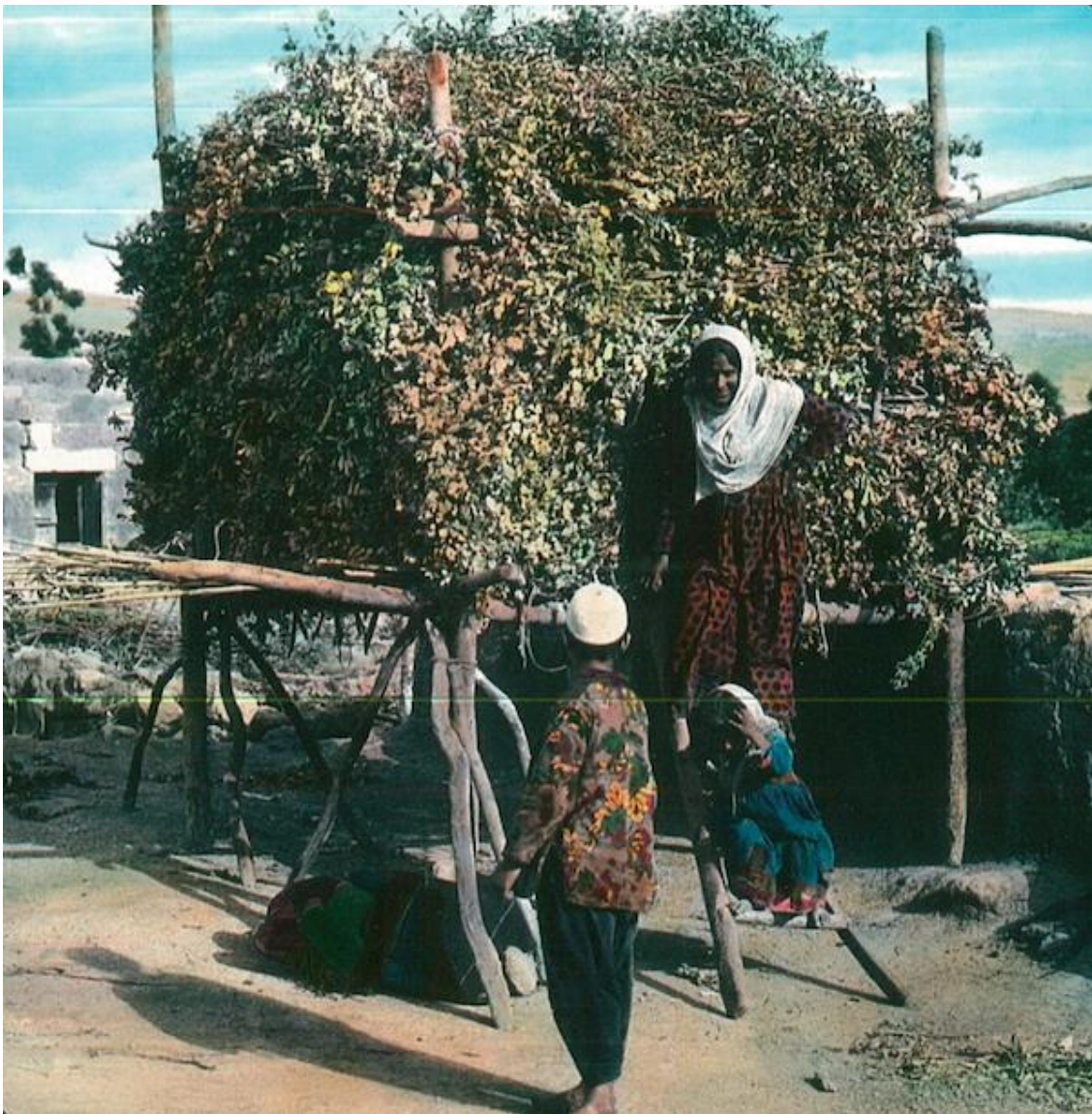
De 'hutten en tenten' waren naar alle waarschijnlijkheid de soekot, die genoemd worden in de boeken van Jesjaja en Jona. Wat Robinson en Smith toevoegen is dat de soeka gedurende de oogst, wat een tijd van grote vreugde en feest was, werd gebruikt. Evenzo observeerde Gustav Dalman in de vroege 20e eeuw:

"[Tussen augustus en oktober] als de rijpe druiven en vijgen dag en nacht bewaakt worden, woont de boer met zijn hele familie in de wijngaarden ([Arabisch] kerūm), die ook

vijgenboomgaarden zijn. Daar richt hij een pergola ('arische, khēme) op van een paar stokken, meestal op een ruw gebouwde uitkijktoren (qaṣr, maṭāra) die daar permanent staat (Jesaja 5:2; Mattheus 21:33), en bedekt het met loofrijke takken of rietstengels. Onder de pergola wonen betekent een vreugdevolle tijd waarin er geen gebrek is aan speciale liederen, en mensen hun buik vol eten met fruit."

(Work and Customs in Palestine, vertaald door Nadia Abdulhadi Sukhtian [Ramallah: Dar Al Nasher, 2013], 165 [161])

Dalmans 'pergola's' of 'Laube' in het originele Duits, zouden in het Hebreeuws soekot zijn genoemd. Dalman verduidelijkt hoe de boerensoeka bewoond werd gedurende de dagen van de boomfruit-oogst, wat misschien wel de vrolijkste tijd van het jaar was.

Een soeka met 'lommerrijke takken' vlakbij Baniyas, ca. 1900-1920 (Eretz Israēl Museum)

Nu we Jesjaja, Jona en de volkenkundige beschrijvingen hebben onderzocht, richten we ons op Wajikra/Leviticus 23:39 en Devariem/Deuteronomium 16:13, die expliciet het feest van Soekot aan de oogsttijd koppelen:

אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפֹּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲלוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים

"*Neem dit in acht: op de vijftiende dag van de zevende maand, wanneer je de oogst van het land hebt gehaald, begint het feest van de Eeuwige, dat zeven dagen duurt.*"
(Wajikra/Leviticus 23:39]

חַג הַסֹּכֵת תַּעֲשֶׂה לָּךְ שִׁבְעַת יָמִים בְּאַסְפֹּךָ מִגֶּרֶךְ וּמִיקָבֶךָ:

"*Wanneer het graan is gedorst en de druiven zijn geperst, moet u gedurende zeven dagen het feest van Soekot vieren.*" (Devariem/Deuteronomium 16:13)

Soekot en de oogst zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Terwijl Pesach samenviel met de gerstoogst, en Sjavoeot samenviel met de tarweoogst, viel Soekot samen met de boomfruit-oogst. Dit betekende druiven, granaatappelen, olijven, dadels en vijgen. In afwachting van de komende winterregens werden er in deze tijd ook gedroogde granen naar binnen gebracht.

Wat uit deze analyse naar voren komt is dat Soekot een viering is van de fruitoogst en de fruitoogst gevierd wordt in de soeka. Voor de oude Jisraëliet zou de soeka gevoelens van vreugde en dank aan God hebben opgeroepen. Dat is de reden dat de soeka een passend symbool was – en nog steeds is – voor de feestdag die zijn naam draagt.